

POSTANOWIENIE

10 września 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Adam Doliwa

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 10 września 2024 r. w Warszawie
zażalenia G. P. i J. P.

na wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu

z 6 listopada 2023 r., I ACa 606/23,

w sprawie z powództwa G. P. i J. P.

przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w G.

o ustalenie i zapłatę,

1. odrzuca zażalenie w zakresie punktu 1 wyroku;

**2. uchyła zaskarżony wyrok w zakresie punktu 2,
pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania
zażaleniowego w orzeczeniu kończącym postępowanie w
sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 10 stycznia 2023 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy po rozpoznaniu sprawy z powództwa G. P. i J. P. przeciwko Bankowi S.A. w G. o ustalenie i zapłatę: w punkcie pierwszym – ustalił, że umowa kredytu z 19 marca 2008 r. zawarta pomiędzy powodami a Bankiem¹ S.A (jako poprzednikiem pozwanego Banku S.A.) jest nieważna; w punkcie drugim - zasądził od pozwanego na rzecz powodów łącznie 262 804,90 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 3 lipca 2021 r. do dnia zapłaty; w punkcie trzecim - orzekł o kosztach procesu.

Na skutek apelacji pozwanego, wyrokiem z 6 listopada 2023 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu zmienił wyrok sądu pierwszej instancji w ten sposób, że w punkcie drugim oddalił powództwo w zakresie odsetek ustawowych za opóźnienie liczonych od kwoty 262 804,90 zł od 3 lipca 2021 r. do 30 lipca 2021 r. (punkt 1) oraz uchylił zaskarżony wyrok w pozostałym zakresie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego rozpoznania, pozostawiając temu sądowi rozstrzygnięcie o kosztach instancji odwoławczej (punkt 2).

Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu wyroku wskazał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy, gdyż w swoich rozważaniach nie odniósł się do treści konkretnych postanowień umowy kredytu, w szczególności zawartych w § 17 tej umowy.

Powodowie wnieśli zażalenie, w którym zaskarżyli wyrok Sądu Apelacyjnego w całości, zarzucając mu naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. Skarżący wnieśli o uchylenie tego wyroku w całości.

Pozwany wniósł o odrzucenie zażalenia w zakresie punktu pierwszego sentencji wyroku a w pozostałym zakresie o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności zażalenie podlegało odrzuceniu w zakresie punktu pierwszego wyroku Sądu Apelacyjnego jako niedopuszczalne, gdyż Sąd drugiej instancji oddalił powództwo w zakresie odsetek. W takim przypadku skarżącym nie przysługiwało prawo do złożenia zażalenia, gdyż nie zostało ono zawarte w katalogu zażaleń do Sądu Najwyższego w art. 394¹ k.p.c. Z tego względu Sąd Najwyższy orzekł w punkcie 1 sentencji postanowienia o odrzuceniu zażalenia w zakresie punktu pierwszego wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 6 listopada 2023 r.

W dalszej kolejności należy wskazać, że w postępowaniu apelacyjnym sąd drugiej instancji, kontynuując postępowanie przeprowadzone przed Sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób nieograniczony (art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c.). W konsekwencji, w razie uwzględnienia apelacji - z reguły - zmienia zaskarżony wyrok i orzeka co do istoty sprawy (art. 386 § 1 k.p.c.). Uchylenie zaskarżonego wyroku połączone z przekazaniem sprawy do ponownego

rozpoznania sądowi pierwszej instancji jest możliwe jedynie w przypadkach określonych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c. Kontroli prawidłowości takiego orzeczenia służy zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. Przy rozpoznawaniu tego zażalenia ocenie Sądu Najwyższego może zostać poddana wyłącznie trafność zakwalifikowania wskazanych wyżej przypadków, jako przesłanek uzasadniających wydanie orzeczenia kasatoryjnego; poza zakresem badania pozostają kwestie prawidłowości czynności procesowych poprzedzających wydanie zaskarżonego rozstrzygnięcia oraz trafności wykładni zastosowanego prawa materialnego (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 25 kwietnia 2014 r., II CZ 117/13, z dnia 26 marca 2014 r., V CZ 15/14, z dnia 7 marca 2014 r., IV CZ 131/13 - niepubl.).

Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się po przeanalizowaniu żądań pozwu (wniosku) i przepisów prawa materialnego stanowiących podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś ewentualnych uchybień w postępowaniu, w szczególności wad polegających na poczynieniu wadliwych lub niekompletnych ustaleń faktycznych. Zakwestionowanie przez sąd odwoławczy poglądu prawnego sądu pierwszej instancji co do zasadności rozpoznawanego żądania również nie oznacza, że sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 1999 r., II UKN 589/98, OSNP 2000, Nr 12, poz. 483). Niewyjaśnienie również okoliczności faktycznych nie może być utożsamiane z nierozpoznanie istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 15 lutego 2017 r., II CZ 148/16, niepubl.).

Warto podkreślić, że wydania orzeczenia kasatoryjnego nie uzasadnia potrzeba nawet znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego, w tym usunięcia jego wad oraz przeprowadzenia dowodów bezpodstawnie pominiętych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 marca 2018 r., V CZ 19/18, niepubl.). Przez nierozpoznanie istoty sprawy należy rozumieć nierozstrzygnięcie o żądaniach stron, czyli niezalażnienie przedmiotu sporu. Sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., jest zobowiązany naprawić dostrzeżone wadliwości, jako że w systemie apelacji pełnej druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie jedynie kontrolny (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lipca 2017 r., IV CZ 39/17, niepubl.).

Sąd Apelacyjny jako przyczynę wydania wyroku kasatoryjnego wskazał nierozpoznanie przez Sąd Okręgowy istoty sprawy, gdyż Sąd pierwszej instancji dokonując oceny prawnej ustalonych okoliczności faktycznych prowadzącej do uznania umowy za nieważną, bez odniesienia się do treści konkretnych postanowień umowy, w szczególności zawartych § 17 umowy kredytu, jednocześnie uznając, że bank mógł jednostronnie i arbitralnie modyfikować kurs, według którego obliczona została wysokość zobowiązania powodów. Sąd drugiej instancji zaznaczył, że mimo dokonania ustaleń faktycznych obejmujących § 17 umowy, Sąd Okręgowy w swoich rozważaniach prawnych tylko ogólnikowo stwierdził, że w umowie kredytu brak jest precyzyjnych zasad, którymi bank miał się kierować przy ustalaniu kursów. W ocenie Sądu drugiej instancji taka ocena wynika z całkowitego pominięcia i braku analizy § 17 umowy, w którym oznaczono podstawy wyliczenia kursu CHF, w tym także odwołano się do wyliczania kursów w oparciu o tabelę kursów średnich NBP skorygowanego o marżę banku. W związku z tym Sąd pierwszej instancji nie ocenił i nie wyjaśnił, czy wskazane w § 17 umowy podstawy określenia kursu i mierniki (średnie kursy złotego do waluty CHF ogłaszane w tabeli kursów średnich NBP plus/minus marża) należy uznać za dostatecznie skonkretyzowane i obiektywne kryteria, a w konsekwencji wystarczające do oznaczenia sposobu określania kursu CHF, czy też nie i dlaczego, a następnie, jakie pociąga to skutki.

Skarżący trafnie zarzucili, że wskazane okoliczności nie uzasadniają wyprowadzonego z nich wniosku co do potrzeby uchylecia wyroku Sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Z uzasadnienia tego orzeczenia wynika jednoznacznie, że żądanie pozwu dotyczące ustalenia nieważności umowy kredytu z 19 marca 2008 r. oraz zasądzenia od pozwanej na rzecz powodów kwoty stanowiącej nienależnie pobrane przez bank świadczenia zostało poddane ocenie pod kątem jego zasadności. Sąd Okręgowy rozpoznał merytorycznie to roszczenie i uznał je za uzasadnione. Podstawę tego rozstrzygnięcia stanowiło ustalenie, że prawa i obowiązki powodów jako konsumentów zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z prawem i dobrymi obyczajami, jak również zastosowany mechanizm

określania zobowiązania w odniesieniu do kursu CHF w całości obciążał powodów ryzykiem kursowym.

W świetle powyższego nie można twierdzić, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy. Uznanie zaś przez Sąd drugiej instancji, że istnieje konieczność dokonania uzupełniających ustaleń w oparciu o zgromadzony materiał dowodowy nie upoważnia do przypisania Sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a dowodzi jedynie, że istota sprawy została rozpoznana nieprawidłowo. W takim przypadku Sąd drugiej instancji jest zobowiązany do naprawienia dostrzeżonych wadliwości, uzupełnienia podstawy faktycznej rozstrzygnięcia i zastosowania właściwego prawa materialnego, gdyż w systemie apelacji pełnej druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie tylko kontrolny.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, pozostawiając zgodnie z art. 108 § 2 k.p.c. rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego sądowi wydającemu orzeczenie kończące postępowanie, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji postanowienia.

[SOP]

[ms]